

COVID-19, ЦЕРКВА ТА ФІНАНСУВАННЯ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ДИСКУСІЇ У ВЕРХОВНОМУ СУДІ США

COVID-19, CHURCH AND FINANCING OF RELIGIOUS ORGANIZATIONS: DISCUSSIONS IN THE US SUPREME COURT

Палінчак М.М.,

*доктор політичних наук, професор,
декан факультету міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету*

Стебляк Д.М.,

*викладач кафедри міжнародної політики
Ужгородського національного університету*

США є однією з найбільш віруючих країн світу, відвідуваність церков та участь у релігійних організаціях в країні є високою. Події кінця 2019 р., а саме поширення пандемії COVID-19, негативно вплинули на державно-церковні відносини в країні. Основним законом, яким керується США щодо державно-церковних відносин, є Перша поправка до Конституції, яка наголошує, що ніхто і ні за яких обставин не може стояти на шляху церкви, мирних зібрань чи сповідання тієї чи іншої релігії, а Чотирнадцята поправка зробила Першу поправку законом по всій країні. І коли COVID-19 в геометричній прогресії, за допомогою процесів глобалізації та інтеграції почав ширитися світом, США не стали винятком. Єдине, в чому світове ком'юніті дійшло згоди, це те, що найкращий спосіб запобігти поширенню хвороби – це обмеження зібрань людей у великій кількості, в закритих чи навіть відкритих приміщеннях. І коли Азія, Італія та США, а особливо такі штати, як Нью-Йорк, стали місцем масових поширень COVID-19, обмеження стали ще більш жорсткі. Певні церкви, релігійні організації, духовні лідери та навіть велика кількість прихожан сприйняли ці обмеження як зазіхання на основну цінність американського суспільства, яку батьки-засновники Т. Джефферсон і Дж. Медісон для більшої незалежності обгородили «стіною відокремлення» держави і церкви – релігійну свободу, за якою на американський континент тікали з Європи.

З огляду на це в США десятки чи навіть сотні судових справ стосувалися саме питання державно-церковних відносин. Багатьом церквам не подобалися обмеження, які були прийняті щодо церкви та релігійних організацій.

У статті проаналізовано особливості державно-церковних відносин у період пандемії COVID-19. Суспільно-політичну ситуацію, яка виникла в країні в цей період. У статті описані справи Верховного суду США щодо обмежень зібрань, які стосувалися церкви та релігійних організацій у США. Ситуація щодо суперечок в обмеженні релігійних зібрань, яка розглядалася у Верховному суді, яка виникла в Нью-Йорку, Каліфорнії та Неваді. Особливості прийняття рішень у справах, які стосуються державно-церковних відносин.

Ключові слова: церква, релігійні організації, COVID-19, США, релігія.

The United States is one of the most religious countries in the world, church attendance and participation in religious organizations in the country is high. The events of the end of 2019, namely the spread of the COVID-19, had a negative impact on state-church relations in the country. The basic law that governs the United States on state-church relations is the First Amendment to the Constitution, which emphasizes that no one and under no circumstances can stand in the way of a church, peaceful assembly, or religion. And the Fourteenth Amendment made the First Amendment the law throughout the country. And when COVID-19 in a geometric progression, through the processes of globalization and integration began to spread around the world, the United States was no exception. The only thing the world community has agreed on is that the best way to prevent the spread of the disease, is to restrict gathering of large numbers of people, indoors or even outdoors. And when Asia, Italy and the United States, and especially such states as one of the largest New York has become a center of mass infection of COVID-19, restrictions have become even stricter. Certain churches, religious organizations, spiritual leaders, and even large numbers of parishioners saw these restrictions as an encroachment on the core value of American society, which the founding fathers, T. Jefferson and J. Madison, enclosed with a "wall of separation" between state and church, religious freedom, for which on the American continent fled from Europe.

In view of this, in the United States dozens or even hundreds of lawsuits concerned the issue of state-church relations. Many churches did not like the restrictions that were imposed on the church and religious organizations.

The features of state-church relations during the pandemic COVID-19. Socio-political situation that arose in the country during this period are analyzed in the article. The cases of the US Supreme Court regarding restrictions on meetings concerning churches and religious organizations in the United States are described in the article. The dispute over religious restrictions in the Supreme Court, which arose in New York, California and Nevada. Peculiarities of decision – making in cases concerning state-church relations.

Key words: church, religious organizations, COVID-19, USA, religion.

Постановка проблеми. США є однією з найбільш віруючих країн світу. Протягом всієї її історії церква відігравала вагомe місце в країні. З огляду на це державно-церковні відносини завжди були

важливою темою дослідження науковців. Ситуація, яка склалася в кінці 2019 р. в зв'язку з пандемією COVID-19, негативно вплинула на життя країн світу, не винятком стали і США. Але в цій

країні пандемія COVID-19 вплинула не тільки на країну загалом, але і на державно-церковні відносини зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті проаналізовано інформацію провідних світових наукових центрів, таких як Pew Research Centre. Проаналізовано судові рішення Верховного суду США.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основною метою статті є аналіз впливу світової пандемії COVID-19 на державно-церковні відносини в США.

Виклад основного матеріалу дослідження. В США практично кожен штат почав обмежувати масові зібрання. Влада, як країни загалом, так і кожного штату зокрема, намагалася пояснити релігійній спільноті, що це запобіжні заходи, і їх мета – не обмежити церковну чи релігійну діяльність, а зберегти життя (рис. 1).

З рис. 1. ми бачимо, що практично всі штати певним чином обмежили зібрання з метою запобігти поширенню пандемії COVID-19 і таким

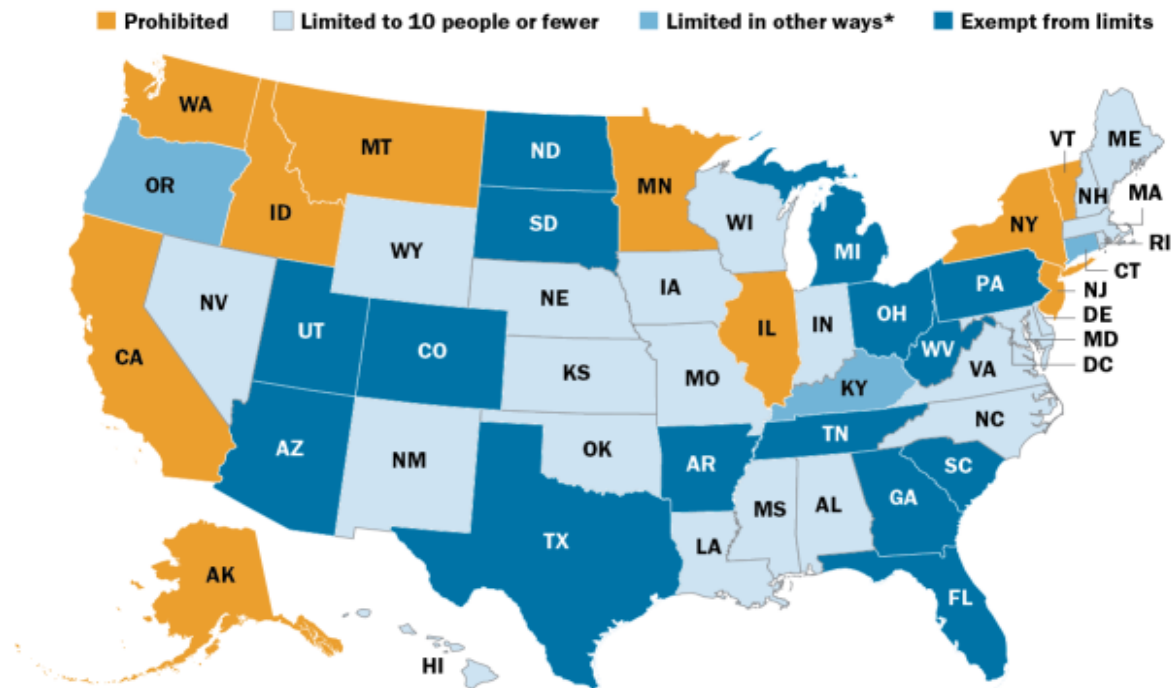
чином зберегти життя і здоров'я людей. І «тільки 10 штатів заборонили особисті релігійні зібрання в будь-якій формі згідно з аналізом нещодавніх нормативних актів на державному рівні, проведеним Pew Research Centre». Одним з таких штатів є Каліфорнія, церкви якої подали в Верховний суд у відповідь на це рішення [9]. Більше третини штатів (15) дозволяють релігійні зібрання, до того ж без обмежень. 22 штати і округ Колумбія зазначили, що релігійні зібрання можуть проводитися, але тільки якщо вони обмежені 10 особами або менше. В Род-Айленді зібрання обмежені 5-ма особами [9]. Два інші, а саме Коннектикут і Орегон, обмежили зібрання до 50 і 25 чоловік відповідно.

Загалом вісім з десяти американців, включаючи три чверті християн, кажуть, що церкви повинні бути таким суб'єктом соціальних правил, як і інші організації (рис. 2) [10].

З рис. 2. можна зробити висновки, що 79% американців займають позицію, що церквам не повинні надаватися більш гнучкі правила, ніж іншим установам, коли справа доходить до соціальної

Most states have religious exemptions to COVID-19 social distancing rules

States where religious gatherings are ...

*Includes states that allow more than 10 people per religious gathering but still limit the number of people allowed to attend.

Source: Pew Research Center analysis of state regulations.

Note: This graphic reflects executive orders in effect on April 24. Montana allowed places of worship to resume services on April 26.

PEW RESEARCH CENTER

Рис. 1. США та обмеження щодо COVID-19

Джерело: [9]

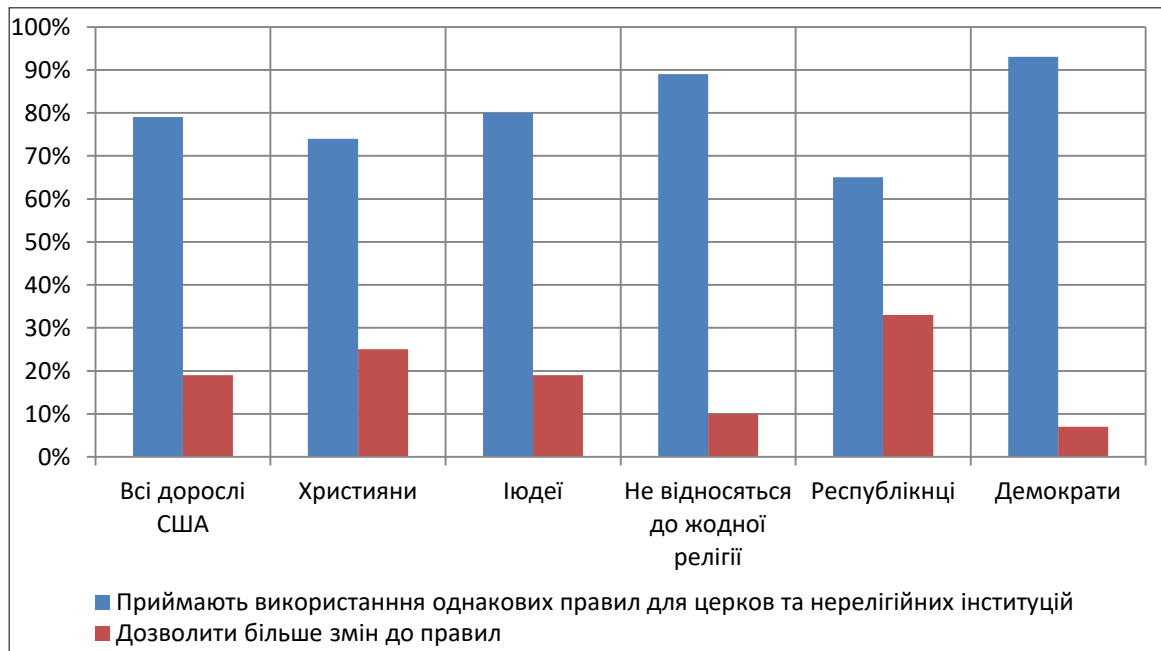

Рис. 2. Ставлення американців до обмежень щодо релігійних організацій, як і до інших організацій

Джерело: розроблено автором на основі [10]

дистанції, тобто 7 з 10, і тільки 19% так не вважають. Близько трьох чвертей християн вважають, що церква повинна підкорятися тим правилам, що і інші установи [10].

До речі, з 13 по 19 липня 2020 р. також було проведено опитування, під час якого 13% заявили, що їх молитовні дома повинні бути відкриті для громадськості, як і до спалаху пандемії COVID-19 [10].

Але в розрізі політичних подій, які назривали, а саме вибори президента США, робити це було не просто. Д. Трамп всіма засобами намагався підтримати релігійні організації і навіть у періоди найбільш загострених ситуацій, пов'язаних з пандемією, здебільшого виступав за дозвіл проведення релігійних зібрань. Його опоненти не втручалися в цей аспект його політики, розуміючи, яку негативну критику вони можуть отримати на своїй передвиборчій кампанії та наскільки релігійні погляди сильні у цій країні.

Крім підтримки, Д. Трамп ініціював і фінансову допомогу релігійним організаціям і церквам. Велику частину фінансування отримали церковні інституції, які є активними прихильниками Д. Трампа, як заявляє Кріс Прентіс у статті для "Reuters". Серед них:

- мегацерква в Далласі, пастор якої був відвертим союзником президента;
- церква Флориди, пов'язана з духовним радником Трампа і лідером «Євангелія процвітання» Полою Уайт;
- і християнська некомерційна організація, де Джей Секулоу, адвокат, який захищав президента під час його імпичменту, є головним юристом.

– Євангельські християни зіграли ключову роль у перемозі Трампа на президентських виборах 2016 року і залишилися значною мірою непохитним контингентом його виборчої кампанії [1].

Протестанти в своїй більшості проголосували за Д. Трампа на виборах 2016 р., і така підтримка, звичайно ж, додала йому «балів» на виборах 2020 р., але перемогу він не отримав.

Але важливим є інше питання. Програма, яка була запущена 3 квітня, а саме «Програма захисту зарплати» – PPP, була спрямована на захист малого та середнього бізнесу, некомерційних організацій, які постраждали від пандемії COVID-19. Фінансування відповідно до цієї програми церков та пов'язаних з ним інституцій викликає дискусію в американському політичному просторі. Багато юристів зазначають, що це є порушенням Першої поправки. На нашу думку, таке фінансування має негативний ефект на «стіну» відокремлення держави і церкви в усіх її проявах.

Фінансова допомога, зокрема для католицької церкви, склала приблизно 1,4 млрд дол. США [2]. Елана Шор у статті для "The Washington Post" зазначає, що церкви, які пов'язані з Д. Трампом, чи в попередньому євангелістські радники Д. Трампа, отримали не менше 17,3 млн дол. США. Наприклад, згідно з даними Міністерства фінансів "City of Destiny" отримали від 150 000 до 350 000 дол. США від «Програми захисту зарплати» – PPP. Іншим прикладом є "First Baptist Dallas", які отримали від 2 до 5 млн дол. США. Ці фінансові активи отримало ще багато церковних інституцій [3].

Іншою стороною пандемії COVID-19 є обмеження, а саме обмеження щодо зібрання в групах і натовпах, звичайно ж це не сподобалося церковним інституціям, і вони в унісон заявили, що це порушення Першої поправки. Ніколи, на нашу думку, різні церкви, так не об'єднуються і не підтримують один одного, як під час відстоювання своїх прав. Цей випадок не став винятком. Від Нью-Йорка до Каліфорнії судові позови церковних інституцій десятками надходили в суди. Останній раз, на нашу думку, Верховний суд розглядав справи про порушення Першої поправки так часто, коли була дискусія у політико-правових колах США щодо конституційно дозволеної молитви.

Нью-Йорк, Каліфорнія, Флорида та інші штати чи не найбільше постраждали від пандемії. З огляду на збільшення кількості хворих губернатор Нью-Йорку Ендрю Куомі запровадив такі обмеження: обмежувати відвідування релігійних служб у районах, які класифікуються як «червоні», 10 особами, а в районах, які класифікуються як «оранжеві» – 25 особами.

Верховний суд визнав це рішення невідповідним, проти обмежень проголосувала і нова суддя Емі Коні Баретт, яка була призначена замість покійної судді Рут Бадер Гінзбург з ініціативи Д. Трампа. Варто відмітити, що за рік до цього головний суддя віддав свій рішучий п'ятий голос на підтримку аналогічного наказу губернатора Каліфорнії і Невади. Однак цього разу Робертс був у меншості і відмітив, що нью-йоркські правила, про які йдеться, вже були пом'якшені. Але судді в своєму новому складі створили більшість і не підтримали думку Робертса [4]. Тобто Верховний суд США підтримав коаліцію церков і синагог Нью-Йорка щодо поширення обмежень у зв'язку з пандемією COVID-19 на церкви і церковні служби. Іншим важливим фактором є обрання нового судді Емі Коні Баретт, яка підтримала консервативну більшість [5].

На цьому дискусія щодо церковних питань в США не закінчилася. В штаті Каліфорнія незгідні також подали позов до Верховного суду, з огляду на те, що вважають обмеження некон-

ституційними. Вони стверджували, що обмеження губернатора Гевина Ньюсома, демократа, є неконституційними, зазначивши, що вони порушують конституційний захист віросповідання. Обмеження полягали в тому, що відвідування церкви залежало від рівня інфікування певного округу. Суд заблокував повне обмеження і залишив 25 відсотковий обмежувальний ценз. Хоча деякі судді, а саме Кларенс Томас і Ніл М. Горсуч, заявили, що заблокували б усі обмеження. Водночас судді, а саме Стівен Г. Брейер, Соня Сотомайор і Елена Каган, зазначили, що незгідні, та заявили, що вони залишили б усі обмеження в силі [6].

Кевін Снайдер, повірений Тихоокеанського інституту правосуддя, правозахисник групи із Сакраменто, зазначив: «Мої клієнти – церкви – дякують за можливість знову відкрити двері церкви цієї неділі після того, як вони були закриті <...> З огляду на те, що цей судовий процес продовжується, ми з обережним оптимізмом надіємося, що ці двері не будуть знову заблоковані через надмірність правлячих службовців» [7].

У Неваді також були незгідні з обмеженнями, але Верховний суд відмовив у проханні сільської церкви Невади почати судову тяганину щодо цього питання, а саме щодо обмеження діяльності церковних та релігійних зібрань. Пізніше церква виграла апеляційний суд, який визнав обмеження неконституційними.

Згодом з 19 інших штатів прокурори звернулися з закликом до Верховного суду винести по справі в Неваді рішення, аби забезпечити однорідність у прийнятті подібних рішень, тобто виробити прецедент [8].

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, пандемія COVID-19 внесла свої корективи в життя світової спільноти, не винятком стали і США. Обмеження, які були запроваджені, двозначно були сприйняті в країні. Багато церков сприйняли їх як неконституційні чи такі, що порушують Першу поправку Конституції США. Хоча головна мета була – зберегти громадян та не дозволити поширення пандемії COVID-19 у великій кількості в усій країні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Televangelists, megachurches tied to Trump approved for millions in pandemic aid. URL: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-ppp-religious-idUSKBN2480CB> (дата звернення: 22.02.2021 р.).
2. Catholic Church got at least \$1.4 billion in PPP loans after lobbying Trump administration. URL: <https://www.syracuse.com/coronavirus/2020/07/catholic-church-got-at-least-14-billion-in-ppp-loans-after-lobbying-trump-administration.html> (дата звернення: 23.02.2021 р.).
3. Virus loans helped entities tied to Trump evangelical allies. URL: https://www.washingtonpost.com/health/virus-loans-helped-entities-tied-to-trump-evangelical-allies/2020/07/07/5b4303c8-c007-11ea-8908-68a2b9eae9e0_story.html (дата звернення: 24.02.2021 р.).
4. Supreme Court Says New York Can't Limit Attendance In Houses of Worship Due To COVID. URL: <https://www.npr.org/sections/coronavirus-live-updates/2020/11/26/939264852/supreme-court-says-new-york-cant-limit-attendance-in-houses-of-worship-due-to-co> (дата звернення: 25.02.2021 р.).

5. Supreme Court Backs Religious Challenge To New York COVID-19 Restrictions. URL: <https://www.npr.org/2020/11/27/939449928/supreme-court-backs-religious-challenge-to-new-york-COVID-19-restrictions> (дата звернення: 26.02.2021 р.).
6. Supreme Court Partly Backs Religious Challenge to California Virus Restrictions. URL: <https://www.nytimes.com/2021/02/06/us/supreme-court-california-church-coronavirus.html> (дата звернення: 27.02.2021 р.).
7. Jess Bravin. Supreme Court Sides With California Churches on COVID-19 Restrictions. *The Wall Street Journal*. URL: <https://www.wsj.com/articles/supreme-court-sides-with-california-churches-on-COVID-19-restrictions-11614398483> (дата звернення: 28.02.2021 р.).
8. Scott Sonnerus. US Supreme Court won't hear Nevada church's COVID-19 case. URL: <https://apnews.com/article/freedom-of-religion-coronavirus-pandemic-reno-us-supreme-court-COVID-19-pandemic-574a9b2d88756159fce58a40416bc7f2> (дата звернення: 01.03.2021 р.).
9. Virginia Villa. Pew Research Center. Most states have religious exemptions to COVID-19 social distancing rules. URL: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/04/27/most-states-have-religious-exemptions-to-COVID-19-social-distancing-rules/> (дата звернення: 02.03.2021 р.).
10. Americans Oppose Religious Exemptions From Coronavirus-Related Restrictions. Pew Research Center. URL: <https://www.pewforum.org/2020/08/07/americans-oppose-religious-exemptions-from-coronavirus-related-restrictions/> (дата звернення: 03.03.2021 р.).